

Nr 124.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående årligt understöd å allmänna indragningsstaten åt förre torvskoleföreståndaren J. Hallmén; given Stockholms slott den 13 mars 1925.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

C. E. Svensson.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 13 mars 1925.

Närvarande:

Statsministern SANDLER, statsråden OLSSON, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, LINDERS, LARSSON, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON.

Chefen för handelsdepartementet, statsrådet Svensson, anför:

I en till kommerskollegium inkommen, av kollegium med eget utlåtande den 9 januari 1925 till Kungl. Maj:t överlämnad skrift har L. J. Petersson m. fl. personer i egenskap av förutvarande ledamöter eller suppleanter i styrelsen för numera upplösta svenska torvindustriföreningen anhållit, att en årlig pension måtte beviljas förre föreståndaren för föreningens med statsmedel understödda, från och med år 1923 nedlagda torvskola i Markaryd John Hallmén.

Som skäl för framställningen anföra sökandena, att Hallmén från och med år 1904 varit anställd som lärare samt från och med år 1908 till och med år 1922 som föreståndare för skolan ifråga; att hans avlöning ej uppgått till sådana belopp, att han därå kunnat göra besparingar för ålderdomen; att han under sin tjänstgöring vid torvskolan drabbats av svår ögon-

Bihang till riksdagens protokoll 1925. 1 saml. 104 häft. (Nr 124.)

sjukdom, som gjort honom numera fullständigt oförmögen till arbete; *samt att* varken från den upplösta föreningen, som aldrig ägt några tillgångar utöver de föreningen påvilande skuldförbindelser, eller från släktingar till Hallmén denne hade att påräkna någon ekonomisk hjälp. Vidare upplysa sökandena, att Hallmén för ifrågavarande tjänstgöring åtnjutit, förutom bostad och bränsle, följande löneförmåner, nämligen: för vartdera av åren 1904 och 1905 500 kronor, för vartdera av åren 1906 och 1907 1,000 kronor, för ett vart av åren 1908—1917 2,000 kronor och för ett vart av åren 1918—1922 3,000 kronor, varjämte under sistnämnda tidsperiod dyrtidstillägg utgått till honom med 1,000 kronor för år. I fråga om pensionsbeloppets storlek hemställa sökandena, att detsamma måtte bestämmas till 3,000 kronor för år, motsvarande 75 % av Hallmén under sistnämnda tjänstgöringsperiod årligen åtnjutna kontanta löneförmåner.

Av framställningen närlagda handlingar framgår, *att* Hallmén är född den 1 april 1863, *att* han är fullständigt medellös *samt att* han lider av kronisk ögonsjukdom (glaukom), som gör honom oförmögen till arbete. Ett av svenska torvindustriföreningens styrelse i augusti 1924 för Hallmén utfärdat tjänstgöringsintyg vitsordar, att Hallmén under sin verksamhet såsom lärare och föreståndare vid torvskolan »med ospart nit och intresse på ett hedrande och plikttroget sätt fullgjort de med nämnda befattningar förbundna plikterna».

I sitt förberörda yttrande anför kommerskollegium bland annat följande:

Kommers-
kollegium.

»Behovet av undervisning i torvhantering ansågs under det skede, varunder torvhanteringen befann sig i uppåtgående, vara så starkt, att statsmakterna understödde den avsedda torvskolan med sammanlagt 123,300 kronor under åren 1908—1922. I jämförelse härmed torde svenska torvindustriföreningens egna bidrag till skolans upprätthållande hava varit oväsentliga.

Sistnämnda förhållande utesluter dock ej, att, om icke föreningen åtagit sig den omedelbara skötseln av skolan, statsmakterna torde hava nödgats på annat sätt tillse, att det behov, skolan avsåg att fylla, hade blivit tillgodosett, måhända genom en rent statlig undervisningsanstalt.

Då alltså Hallmén, som under den tid, han tjänstgjorde som föreståndare för torvskolan, var i denna egenskap godkänd av vederbörande centrala statsmyndighet för torvarenden, därvid fullgjort en uppgift, vars fyllande utgjorde ett statligt intresse, anser kollegium, att för staten starka skäl föreligga för hans bispringande, då han nu råkat i ett nödläge, varur han på grund av sin ögonsjukdom ej synes hava någon möjlighet att medelst eget arbete förhjälpa sig. På grund härav förordar kollegium, att statspension beredes Hallmén.

Vid beräklandet av densammans belopp anser sig kollegium böra i tillämpliga delar söka ledning av föreskrifterna i gällande civila pensionslag.

På grund av sökandenas meddelanden anser sig kollegium därvid böra uppskatta Hallmén slutavlöning till 4,200 kronor. Hans hela tjänst-

göringstid uppgår, som förut nämnts, enligt den underdåniga ansökningen till 19 år, därvid hans statligt godkända anställning som föreståndare varade i 15 år. Med utgångspunkt från förberörda avlöningssumma samt den sist nämnda anställningstiden anser sig kollegium böra föreslå, att pensionsbeloppet bestämmes till 1,200 kronor årligen.

Kollegium får alltså hemställa om vidtagande av åtgärd för beviljande av årligt understöd med statsmedel till sistnämnda belopp åt Hallmén.»

Lantbruksstyrelsen — som intill år 1921 utgjort den statliga centralmyndigheten för handläggning av torvärenden — vitsordar i över framställningen infortrat, den 16 januari 1925 avgivet utlåtande, att Hallmén under den i sökandenas skrift angivna tiden varit anställd såsom föreståndare för skolan i fråga samt att han, såvitt styrelsen hade sig bekant, skött sin befattning utan anmärkning.

Lantbruks-
styrelsen.

Efter erhållen remiss har statskontoret den 20 februari 1925 utlätit sig på följande sätt:

»Givetvis kan det icke, såsom sökandeföreningen ansett, föreligga någon plikt för staten att bereda pension åt Hallmén i anledning av hans verksamhet vid den av föreningen tidigare bedrivna torvskolan. Ej heller lär det förhållandet, att sagda skola åtnjutit understöd av statsmedel, i och för sig utgöra skäl för utverkande på billighetshänsyn av sådan pension. För vidtagande av dylik åtgärd synes emellertid tala den omständigheten, att uppehållandet av samma skola fyllt ett statens intresse och att undervisningen vid densamma stått under överinseende av statlig myndighet. I sådant avseende synas för bifall till den nu gjorda ansökningen kunna gälla ungefärligen samma skäl, som i nådiga propositionen nr 142 till 1921 års riksdag (punkt 14) åberopats som stöd för framställning om pension åt föreståndaren för tekniska yrkesskolan i Jönköping J. Karling.

Statskontoret.

Statskontoret, som i anledning av det anförda icke anser sig böra motsätta sig framställning till riksdagen om beviljande av den nu ifrågasatta pensionen, får emellertid hemställa, att någon reduktion företages i det i sådant avseende föreslagna beloppet, då dels kommerskollegium vid beräkandet av Hallmén's avlöning synes hava uppskattat förmånen av fri bostad till väl högt belopp och dels pensionsavgifter icke blivit av Hallmén erlagda. Statskontoret får för sin del hemställa, att pensionen fastställes till 1,000 kronor. Det synes rimligt, att pensionen får utgå från och med den 1 januari 1925.»

På de av statskontoret anförda skäl och med hänsyn till vad om Hallmén och hans verksamhet blivit upplyst finner jag med billigheten överensstämmande, att av statsmedel något understöd beredes Hallmén för hans försörjning å ålderdomen.

Departements-
chefen.

Beträffande understödets belopp och den tidpunkt, varifrån detsamma bör utgå, ansluter jag mig till vad statskontoret därutinnan föreslagit.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre torvskoleföreståndaren John Hallmén må, räknat från och med den 1 januari 1925, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av ettusen kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, behagar Hans Maj:t Konungen bifalla samt förordnar, att proposition i ämnet skall till riksdagen avlätas av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Elin Rydeberg.